

УДК [37:94(477)-043.86(71)-25"19"/25-"20"
DOI: 10.15587/2519-4984.2017.102935

СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ КОНТЕКСТ РОЗВИТКУ УКРАЇНОЗНАВЧОЇ ОСВІТИ В КАНАДІ В ОСТАННІЙ ЧВЕРТІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

© **I. М. Машкова**

У статті проаналізовано соціально-культурні умови розвитку українознавчої освіти в Канаді в останній чверті ХХ – на початку ХХІ століття. Розкрито передовий педагогічний досвід викладання українознавчих дисциплін, шляхи формування та підвищення професійної компетентності освітян, окремі тенденції розвитку українознавчої освіти в умовах діаспори. Визначено вплив української етнічної спільноти, федерального уряду Канади та громадських організацій у розбудові українознавчої освіти і визначено її специфіку на різних етапах окресленого періоду

Ключові слова: *українознавча освіта, двомовність, багатокультурність, соціально-культурні чинники, співпраця освітян, українська діаспора*

1. Вступ

Канадська держава надає можливість різноманітним етнічним групам зберігати свою самобутність, об'єднує їх і демонструє специфіку їх співіснування на принципах соціальної рівності та організації соціокультурного освітнього середовища на концептуальних засадах діалогу культур в рамках однієї країни. В умовах прискорення асиміляційних процесів, коли українська етнічна спільнота більше не утримує позицій у першій десятці етнічних груп Канади, що володіють національною мовою, українські канадські освітяни упроваджують власні методики на основі інтенсивних методів навчання, підвищують якісну складову освіти, компетентність вчителів і викладачів.

Проаналізувавши стан розвитку українознавчої освіти в Канаді в останні десятиліття ХХ та на початку ХХІ ст., можна умовно виокремити періоди, які характеризуються певними соціально-культурними умовами, що сприяли розвитку українознавчої педагогічної думки й освітньої практики зокрема в контексті рідномовного шкільництва в Канаді.

2. Літературний огляд

Соціально-культурні умови становлення і розвитку україномовної та українознавчої освіти в Канаді в історичному поступі представлено у ґрунтовних працях канадських науковців, зокрема [1, 2]. Розвиток рідномовного шкільництва в Канаді в ХХ ст. глибоко та різнобічно досліджується у [3]. Роль громадських та релігійних організацій у національному вихованні української молоді докладно вивчається [4]. У дослідженні [5] висвітлюється процеси становлення і розвитку українознавчих центрів у Канаді. Окремі тенденції розвитку рідномовної освіти в Україні та українській діаспорі (особливо канадській) на рубежі століть та інноваційним підходам до мовної освіти розглядаються [6].

Водночас у працях науковців фрагментарно окреслено соціально-культурні чинники розвитку українознавчої освіти в Канаді в останній чверті ХХ – на початку ХХІ століття з урахуванням прогресивного педагогічного досвіду викладання українознавчих дисциплін, не обґрунтовано періодизацію її розвитку на

основі подій, які зумовили поступ українознавчої освіти в умовах канадської діаспори.

3. Мета та задачі дослідження

Мета дослідження – аналіз соціально-культурних чинників розвитку українознавчої освіти в Канаді в останній чверті ХХ та на початку ХХІ ст., які зумовили обґрунтування авторської періодизації її розвитку з урахуванням основних тенденцій в обраних хронологічних межах.

Для досягнення мети було визначено наступні завдання:

– охарактеризувати соціально-культурні фактори розвитку українознавчої освіти в Канаді в останній чверті ХХ та на початку ХХІ ст.;

– обґрунтувати авторську періодизацію розвитку українознавчої освіти в Канаді в обраних хронологічних межах з урахуванням провідних тенденцій.

4. Соціально-культурний контекст розвитку українознавчої освіти в Канаді (остання чверть ХХ – початок ХХІ ст.)

Історично склалося, що протиріччя між англomовними і франкомовними канадцами періодично загрожували стабільності та територіальній цілісності країни. Саме це сприяло пошуку шляхів для формування певної політики канадської ідентичності через білінгвізм і мультикультуралізм. До того ж велике мовне та етнічне різноманіття канадського суспільства поступово ставало джерелом для соціального, економічного і культурного розвитку країни і складовою політики канадської ідентичності, яка базується на демократичних принципах соціальної справедливості.

Розвиток українознавчої освіти в Канаді відбувається під впливом суспільних, політичних, культурних і освітніх чинників, оскільки її теорія і практика у канадській діаспорі ґрунтується на давніх національних та історичних традиціях, а також залежить від загальної спрямованості федеральних заходів та освітньої політики провінційних урядів. Тому під соціокультурним контекстом розуміємо активне соціокультурне середовище, в якому культура, у даному контексті – етнічна українська, українські канадці, громадські, релігійні організації, українознавчі інсти-

туції та нормативно-правові державні акти відіграють виховну та освітню роль і є соціально-культурними чинниками розвитку сучасної українознавчої освіти.

4. 1. Передумови офіційної двомовності й багатокультурності в Канаді в контексті українознавчої освіти

О. Войченко зауважила: «Коли Канада розпочала своє друге століття в 1967 р., як федеративна держава, канадські українці були в ній уже повноцінними громадянами, інтегрованими в суспільно-політичне, господарське й культурно-наукове життя» [1]. За даними перепису населення Канади 1961 р., українська етнічна спільнота складала 473,3 тисячі осіб [3]. У 1967 р. під час проведення Світового конгресу вільних українців відбулася Світова виховно-освітня сесія, результатом роботи якої стало схвалення «Української виховної системи» (УВС) та «Виховного ідеалу зарубіжного українця», а також створення у зв'язку із забезпеченням «дії» цих документів Світової Координаційної Виховно-Освітньої Ради (СКВОР). Метою своєї діяльності СКВОР чітко сформулювала у «Напрямах української виховної системи» [7].

7 липня 1969 р. Федеральний парламент прийняв «Закон про офіційні мови» (Official Languages Act of 1969), підготовлений Королівською комісією. 9 липня 1969 р. Сенат ухвалив законопроект про дві державні мови (англійську та французьку), який після затвердження його генерал-губернатором набув чинності [8].

Результатом проведеної за ініціативи делегації Комітету Українців Канади (КУК) наради з прем'єром Е. Шраєром (листопад 1969 р.) та ще двох конференцій з міністром освіти Манітоби С. Міллером стали зміни, внесені до шкільного закону. Відповідно до них було дозволено з 1970–1971 навчального року вивчення інших мов, крім англійської і французької, починаючи з першого класу, за наявності відповідної кількості бажаючих. Водночас для координації праці в галузі рідномовного шкільництва та активізації боротьби за впровадження української мови в державних школах було введено посаду шкільного референта КУК [3].

У четвертому томі звіту «Королівської комісії для справ двомовності та двокультурності» (15 квітня 1970 р.) стверджувалось, що «Канада в своїй основі двомовна і двокультурна (англо-французька) країна, яка не заперечує проти розвитку мови і культури інших етнічних спільнот, які її населяють», – відмічають І. Руснак і С. Романюк. Вони підкреслюють, що «напередодні проголошення федеральної програми багатокультурності, провінційні уряди Манітоби (у 1970 р.) та Альберти (у 1971 р.), врахувавши рекомендації української діаспори, визнали багатокультурність, проголосивши нову культурну політику для своїх провінцій» [3].

4. 2. I період (1971–1986). Початок офіційної двомовності й багатокультурності в Канаді.

Після затвердження Акту офіційних (англійської та французької) мов у 1969 р. проголошена в 1971 р. урядом Канади політика багатокультурності зумовила той факт, що більшість українців позитивно

поставилась до розширення прав рідної мови в канадському суспільстві, а саме щодо її включення до навчальних планів державних середніх шкіл. Тому в 1970-х рр. виникла реальна можливість розвинути двомовне навчання в державних школах на початковому та середньошкільному рівнях. Зокрема з 1971 р. завдяки наполегливим заходам відділу КУК у м. Едмонтон Міністерство освіти провінції Альберта дозволило вивчення української мови в її державних школах з першого класу з правом навчання рідною мовою іншим предметам [3].

У 1974 р. двомовне навчання розпочалося у Саскачевані, а в 1978 р., під керівництвом КУК українська спільнота домоглася від уряду Манітоби прийняття доповнення до шкільного закону про право використання іншої мови, крім англійської і французької, обсягом до 50 % шкільних програм. У провінції Саскачеван новий шкільний закон набув чинності з вересня 1979 р. Цей період у контексті розвитку рідномовного шкільництва в Канаді ґрунтовно досліджується в монографії та інших наукових розвідках І. Руснака та С. Романюк [3, 9].

Комітет Українців Канади (КУК) координує організацію, діяльність та програми «рідних» шкіл через крайову (засновану в 1971 р.) та провінційні шкільні ради. Церкви та молодіжні організації Канади організують літні школи і табори з метою освічення українських дітей та залучення їх у місцеву українську громаду. Для забезпечення дошкільних закладів, «рідних» шкіл і курсів українознавства підручниками, допоміжною літературою і виховними матеріалами КУК заснував рідношкільне видавництво, створив комісії, які керували розробкою та впровадженням єдиних програм для рідних шкіл та курсів українознавства, виданням підручників, якими й досі користуються вчителі та учні українських шкіл у Канаді та далеко за її межами.

У 1976 р. при Альбертському університеті було засновано один з найважливіших (не тільки в Канаді, а й в усьому світі) науково-дослідних центрів українознавства – Канадський Інститут Українських Студій (КІУС). При КІУСі було створено Центр україномовної освіти (ULEC) для того, щоб задовольняти потреби Українсько- (англійської) двомовної програми (Ukrainian (-English) Bilingual Program (UBP)). Перший директор ULEC – д-р О. Білаш, а першим директором UBП стала д-р Майнолі Р. Лупул [10]. «Журнал українських студій» (JUS) є одним із провідних у галузі українознавства.

У 1978 р. у провінції Онтаріо починає видаватись часопис «Рідношкільник», а також Книжка для вправ «Ходіть зі мною!», яка представляла серію підручників для вивчення української мови (автори К. Турко і Г. Грекул). У 1979–1984 рр. важливу роль у наданні методичної допомоги вчителям відіграв журнал «Український учитель в Канаді».

Саме у цей плідний для розвитку національної освіти період українська етнічна група входила до 10 етнічних груп Канади, що володіють національною мовою і займала серед них третє місце. З 1971 по 1981 роки зросла кількість українців, зайнятих в апараті управління. Українознавчі курси почали викладатися у багатьох університетах. Цей період можна

назвати періодом найбільшого піднесення українознавчої освіти на всіх її рівнях (від дошкільних закладів до науково-дослідницьких інституцій), проте на початку 1980-х років особливої актуальності набуло питання про мету діяльності закладів рідномовної освіти, і в 1986 р. доповідь КУК носить промовисту назву «Будування майбутнього. Канадські українці в XXI столітті».

4.3. II період (1987–1998). Зміна методологічної парадигми на засадах інноваційних технологій у контексті міжкультурної взаємодії з Україною

У 1987 р. при КІУСІ Альбертського університету був заснований Методичний кабінет Української мови (МКУМ). Відділом мовних програм Міністерства освіти провінції Альберта спільно з МКУМ було розроблено навчальну програму разом із комплексним методичним забезпеченням під назвою «Нова», автор якої – доктор О. Білаш – провідний фахівець із навчання другої мови.

Найвидатнішою подією цього періоду, безперечно, є те, що в 1988 р. вступив у силу Закон Канади «Про багатокультурність» (The Canadian Multiculturalism Act (1988)) [11].

2 грудня 1991 р. Канада першою із західних держав визнала незалежність України, а 27 січня 1992 р. між країнами були встановлені дипломатичні відносини. Важливий діалог, що розпочався в 90-х роках ХХ століття на сторінках періодики, особливо з появою доступного Інтернету, між ученими і освітянами України та українського зарубіжжя, сприяє обміну досвідом і підвищенню кваліфікації педагогічних кадрів, розвитку і збагаченню національної освіти в українській діаспорі, а також інтеграції освітян України у світовий освітній простір.

У 1990 р. доктор О. Вінницька (пізніше – почесний консул Канади в Україні) вперше відвідала Україну і розпочала роботу з організації курсів підвищення кваліфікації для українських учителів разом із Н. Луців, директором Інституту професійного розвитку, заснованого в Торонто в 1992 р. Інститут професійного розвитку СКВОР (Світової координаційної виховно-освітньої ради Світового конгресу українців) був створений з метою професійної допомоги українським освітянам, наприклад, у формі щорічних літніх курсів підвищення кваліфікації у співпраці з місцевими освітніми закладами [12].

У 1997 р. створено Консорціум Україномовної Освіти (Ukrainian Language Education Consortium – ULECON), членами якого стали мовні консультанти та керівники із Міністерства освіти Альберти, шкільні ради, вчителі та адміністратори державних шкіл та інші.

На українознавчу освіту вплинуло також те, що в останні десятиліття ХХ ст. проводилось інтенсивне реформування освіти Канади, а саме реструктуризація та реорганізація її органів управління, збільшилося її фінансування, активно оновлювалися навчальні програми та матеріали, визначались основні критерії оцінювання академічної діяльності учнів та компетентності педагогів.

4.4. III період (1999–2017). Період активної участі українських канадців у розвитку освіти в Україні

Однією з основних характеристик цього періоду є трансформація української мови у канадській діаспорі з «рідної мови» на «мову у спадок» в умовах широкого світового розповсюдження полікультурності та інших глобалізаційних процесів.

У 1999 р. при Саскачеванському університеті започатковано Центр Дослідження Української Спащини, у рамках якого створено кафедру імені Лесі Українки, що покликана сприяти вивченню історії, культури і досвіду українців Канади.

На початку 2000 рр. створено Асоціацію Консорціуму Національного Українознавчого Інтернет Порталу (National Ukrainian Knowledge Internet Portal Consortium Association – UKiP-CA) в результаті співпраці Центру україномовної освіти, уряду та різноманітних організацій спільноти. Вільні онлайн-ресурси (oomRoom.ca) – освітній Інтернет портал, головний офіс якого знаходиться у м. Едмонтон (Альберта), працює під керівництвом UKiP-CA. Консорціум організацій, зацікавлених у розповсюдженні онлайн-ресурсів для вивчення української мови та культури, координує міжпровінційну мережу інституцій, які розвивають і забезпечують матеріалами двомовні (українсько-англійські) навчальні онлайн-ресурси як для канадських шкіл (починаючи з дитячого садка до рівня 12 класу), так і для всесвітньої аудиторії.

За даними О. Білаш, літні курси підвищення кваліфікації вчителів за канадськими методиками до 2003 р. переважно проводились у Львові для місцевих педагогів і нечисленних слухачів із інших регіонів (навіть з ближнього нам зарубіжжя), проте вже в 2003 р. їх успішно закінчили 140 вчителів з міста Чернівці і Чернівецької області. У 2004 р. 104 вчителі з Василькова, Бердичева та Броварів пройшли літні учительські курси в місті Васильків Київської області, а в 2005 р. 164 вчителі навчалися на таких курсах у Харкові. Координатором курсів була Надія Луців з Канади, а всі викладачі працювали на громадських засадах, тобто безкоштовно [12].

У 2009 р. в Національній концепції співпраці із закордонними українцями мільйони українців зарубіжжя офіційно визнані «невід’ємною частиною світової української спільноти» [13]. Державна програма співпраці із закордонними українцями на період до 2010 року стала ще одним прогресивним кроком на шляху до плідного співробітництва також у галузі освіти.

У 2010 р. у Канаді було створено національну Українську Учительську Асоціацію, оскільки попередня, заснована в 60-х роках, залишалась неактивною протягом 12 років. У сучасних умовах до обов’язків учителя загальноосвітньої школи Канади, поряд із викладанням, входить участь у процесах планування та здійснення управління розвитком школи і професії педагога, їх реформування та вдосконалення. Учителі-практики є ініціаторами розробки спільних міжпровінційних програм, здійснення контролю за якістю знань учнів, а відповідно, і власною діяльністю, як відмічає Ю. Хилько [14]. Дуже важливою для розвит-

ку українознавчої освіти на сучасному етапі залишається участь учителів у методичних семінарах і конференціях, проєктах з розвитку навчальних програм і планів, дискусіях за посередництвом професійних учительських спілок провінцій, федерації вчителів Канади та урядових структур. Всеканадська вчительська конференція 2014 року, що проходила в м. Едмонтон, і справедливо вважалася нагальною та зумовленою потребами українського шкільництва не тільки в Канаді, а й у всьому українському зарубіжжі, показала необхідність пошуків обміну досвідом як учителів, так і менеджерів освіти, розробки нових методик викладання українознавчих дисциплін за межами України у співпраці з вітчизняними освітянами. Конференція 2016 року, розглядаючи стан україномовної освіти в Канаді та в інших діаспорах, не обминула своєю увагою драматичні події боротьби України за незалежність, і розглядаючи необхідність збагачення змісту і методик викладання українознавчих дисциплін досвідом інших національних спільнот, знову підкреслила важливість діалогу з освітянами нашої країни, особливо фахівцями з методики викладання української мови як іноземної.

5. Результати дослідження

У результаті реалізації мети і завдань статті було з'ясовано, що соціально-культурними чинниками розвитку українознавчої освіти в Канаді в останній чверті XX та на початку XXI ст. були поліетнічність, освітня політика федеральних органів, діяльність громадських, релігійних організацій, українознавчих інституцій, законодавчо-нормативне регулювання розвитку мережі навчальних закладів, запровадження інновацій, заснування шкільних рад, запровадження освітніх програм українознавчого спрямування, професійні контакти з Україною. Обґрунтовано авторською періодизацією розвитку українознавчої освіти в Канаді в обраних хронологічних межах з урахуванням провідних тенденцій. Перший період (1971–1986 рр.) – початок офіційної двомовності й багатокультурності в Канаді є періодом найбільшого піднесення українознавчої освіти на всіх її рівнях (від дошкільних закладів до науково-дослідницьких інституцій). У другий період (1987–1998 рр.) відбувалася зміна методологічної парадигми на засадах інноваційних технологій у контексті міжкультурної

взаємодії з освітянською громадою незалежної України і Канади. Третій період (1999–2014 рр.) можна характеризувати як період активної участі українських канадців у розвитку освіти в Україні та поглиблення співпраці освітян обох країн.

6. Висновки

1. Аналіз соціально-культурних чинників розвитку українознавчої освіти в Канаді в останній чверті XX – на початку XXI ст. дав можливість охарактеризувати тенденції її розвитку в обраних хронологічних межах. З-поміж них вирізняються такі, як: утвердження полікультурності, двомовності, інноваційності, діалогу культур, професійної комунікації тощо. З'ясовано, що українські канадські освітяни творчо використовують досягнення світової українознавчої теорії і практики, впроваджують основні надбання в освітній процес інших полікультурних держав. Принцип діалогу культур покладено в основу реалізації полікультурного підходу до сучасної українознавчої освіти в Канаді. Найбільш вагомим чинником розвитку українознавчої освіти в Канаді є активна наукова, педагогічна діяльність українських канадських освітян, що сприяє формуванню полікультурного середовища Канади, розвитку українознавчої освіти на аксіологічних засадах.

2. Здобутки українознавчої освіти в Канаді можуть використовуватись у сучасному вітчизняному освітньому середовищі, зокрема щодо використання канадського досвіду для розвитку полімовної освіти в Україні (створення освітніх організацій, законодавча підтримка полікультурності в освіті тощо), щодо співпраці освітян у процесі розробки навчальних програм, методичних напрацювань, посібників тощо для українознавчих дисциплін у школах, що сприятиме творчому впровадженню прогресивних ідей канадських освітян українського походження в умовах загальноосвітніх закладів, у процесі оновлення змісту українознавчих дисциплін, позашкільній діяльності.

3. Українська багатоструктурна й ефективно організована громада Канади стала прикладом не тільки для інших спільнот країни, для діаспор інших країн світу, але і для України щодо збереження національних і культурних цінностей і традицій, розвитку науки та освіти на засадах культуроцентризму, утвердження етнокультурних цінностей.

Література

1. Войченко, О. Літопис українського життя в Канаді. Т. 8 [Текст] / О. Войченко. – Едмонтон, 1992. – 594 с.
2. Марунчак, М. Історія українців Канади. Т. 1 [Текст] / М. Марунчак. – Вінніпег, 1991. – 464 с.
3. Руснак, І. С. Українське шкільництво в Канаді [Текст] / І. С. Руснак, С. З. Романюк. – Снятин: Прут-Принт, 2002. – 352 с.
4. Михайленко, Т. В. Національне виховання молоді української діаспори в Канаді (кінець XIX–XX ст.) [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. / Т. В. Михайленко. – К., 2008. – 20 с.
5. Заячук, Ю. Д. Українознавчі центри у вирішенні проблем науки і рідномовної освіти українців Канади [Текст] / Ю. Д. Заячук // Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства. – 2004. – Т. 2. – С. 51–57.
6. Романюк, С. З. Рідномовна освіта в Україні і українській діаспорі: тенденції розвитку на рубежі століть [Електронний ресурс] / С. З. Романюк // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Педагогічні науки. – 2014. – № 4. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2014_4_18
7. Недужко, Ю. Освітньо-виховні аспекти діяльності української діаспори країн Заходу в контексті боротьби за державну незалежність України (середина 40-х – 80-ті роки XX ст.) [Текст]: зб. ст. / Ю. Недужко // Україна XX ст.: культура, ідеологія, політика. – 2007. – № 12. – С. 416–433. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/77658>
8. Official Languages Act [Electronic resource]. – 1969. – Available at: <http://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/official-languages-act-1969/>

9. Руснак, І. С. Розвиток українського шкільництва в Канаді (кінець XIX–XX ст.) [Текст]: автореф. дис. ... д-ра пед. наук / І. С. Руснак; Інститут педагогіки АПН України. – К., 2000. – 39 с.
10. Nedashkivska, A. Ukrainian Language Education Network: A Case of Engaged Scholarship [Text] / A. Nedashkivska, O. Bilash // Engaged Scholar Journal: Community-Engaged Research, Teaching and Learning. – 2015. – Vol. 1, Issue 1. – P. 107–131. doi: 10.15402/esj.2015.1.a07
11. The Canadian Multiculturalism ACT [Electronic resource]. – 1988. – Available at: www.pch.gc.ca/multi/policy/act_e.chtml
12. Білаш, О. Як змінилася праця українських вчителів під впливом співпраці з канадськими вчителями? [Текст]: зб. мат. II Міжнар. наук.-пр. конф. / О. Білаш, І. Кобель // Українська мова у світі. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – С. 35–55. Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/xmlui/handle/ntb/16976?show=full>
13. Національна концепція співпраці із закордонними українцями [Текст]: інформ.-аналітичні мат. – Закордонне українство: сучасний стан та перспективи співпраці. – К., 2009. – 63 с.
14. Хилько, Ю. Феномен обдарованості в соціально-ціннісній еволюції шкільної освіти Канади (XX – XXI ст.) [Електронний ресурс]: мат. III Міжнар. наук.-пр. конф. / Ю. Хилько. – Гаспра, 2010. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/1193200/>

*Рекомендовано до публікації д-р пед. наук Вовк М. П.
Дата надходження рукопису 12.04.2017*

Машкова Інна Миколаївна, старший викладач, кафедра іноземних мов, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», пр. Перемоги, 54/1, м. Київ, Україна, 03057
E-mail: inna_dragon@ukr.net

УДК 378

DOI: 10.15587/2519-4984.2017.102930

METHODS OF DETERMINATION OF INITIAL LEVEL OF STUDENTS' KNOWLEDGES ON BASIC DISCIPLINES AT HIGHER MEDICAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

©G. Chovpan, I. Chovpan, L. Batyuk

Автори пропонують програму, яка визначає рівень вхідних знань студентів з англійською мовою навчання в медичних ВНЗ України. За допомогою вказаної програми оцінюється рівень залишкових знань з основних предметів, а також дає рекомендації для викладання у групі. Запропонований спосіб дозволяє викладачу вибудовувати більш успішний освітній процес, що покращує остаточні результати засвоєння курсу медичної та біологічної фізики

Ключові слова: медична освіта, система тестування, вхідний рівень знань, медичні ВНЗ

1. Introduction

The improving of quality of teaching English-speaking students is one of the priority issues among the teachers of Ukrainian medical schools. The number of students with English level of studying is increasing annually. It is connected with a long tradition of training foreign students in Ukrainian universities and with the global trend of increasing academic mobility and competitiveness and a high quality of education in our medical school. Obviously, the higher the quality of teaching, the greater the educational investment will be both in a particular medical school and the country as a whole. Therefore, it should be paid special attention to improve the quality of education from the point of view of methodology, didactics and psychology of studying. What are the problems faced by English-speaking students? From personal authors' teaching experience we can identify the following difficulties. It can be: acclimatization and adaptation, cultural and religious differences, low level of residual school knowledge in physics, mathematics, and other subjects [2]. It can be also low level of knowledge of the communication language in the region where the student studies. The last factor would allow it to adapt easily to domestic issues.

Some of these problems are adaptive and transient, but some can be improved with the help of our method.

It is obvious that one of the priority aspects for teachers should be increasing their socio-cultural level, the level of spoken and professional English language, and understanding of the ethnic composition of the group as a whole and consequently what you need to focus, starting the work with this particular group. One of the factors that can help the teacher, especially the young teacher, in working with English-speaking groups of students in the course of medical and biological physics, is a program developed by the authors of this paper, which defines the input level students in physics, mathematics, English, and also helps with the main recommendations to the teacher on the basis of testing. The advantage of the test method evaluation input student's knowledge is the ability to estimate all areas of the test item, a convenient way to quantitatively measure the level of knowledge and interpretation of the obtained results, as well as the same for all assessment system. The relevance of all these advantages is increasing in case of providing a valid, objective and qualitative test systems.

2. Literature review

The problem of improving the quality of medical education both for foreigners and for Ukrainians is widely